

ВПП 2.2.12. Господарське законодавство

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Господарське законодавство» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки ЗВО СВО «Бакалавр» спеціальності «Економіка».

Предметом дисципліни є суспільні відносини, врегульовані нормами господарського законодавства.

Міждисциплінарні зв'язки:

Дисципліна вибірково професійної підготовки, тісно пов'язана з дисциплінами «Історія України», «Політологія», «Правознавство», а також є базою для вивчення дисциплін «Аграрне право», «Державне регулювання економіки».

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Господарське законодавство» є надання широких теоретичних знань і практичних навичок, пов'язаних із правовим статусом суб'єктів господарювання та правовим регулюванням господарської діяльності в цілому.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Господарське законодавство» є формування у майбутніх фахівців:

знань: особливості господарського законодавства та існуючу систему нормативно-правових актів, які врегульовують господарські правовідносини, а також про сутність процесів у сфері господарювання, що визначені у відповідних законодавчих актах.

вмінь: орієнтуватися в теоретичних засадах та термінології основних положень господарського законодавства України; аналізувати норми основних законодавчих актів даної галузі права; самостійно аналізувати та використовувати інформацію про правовідносини у сфері господарювання, які врегульовуються правовими нормами; складати основні види нормативно-правових документів; застосовувати сучасні інформаційні технології при роботі з нормативно-правовою базою.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми у здобувачів вищої освіти мають бути сформовані наступні елементи компетентності:

знання:

- основні поняття курсу: господарське законодавство, господарські правовідносини, суб'єкти господарювання (юридичні особи, фізичні особи-підприємці), державна реєстрація суб'єктів господарювання, ліцензування, патентування, державне регулювання господарської діяльності, майнова основа господарювання, банкрутство, неплатоспроможність, господарський договір, господарсько-правова відповідальність, санкції за порушення правових норм господарської діяльності, монопольне становище суб'єкта господарювання, економічна конкуренція, господарське судочинство;
- теоретичних основ господарського права України;
- закономірності розвитку суспільних відносин в сфері господарювання, права та обов'язки суб'єктів господарських правовідносин;
- видів і форм державного регулювання господарської діяльності;
- теоретичних основ процедур державної реєстрації суб'єктів господарювання та реалізації їх діяльності на підставі ліцензування, патентування тощо;
- складу господарського правопорушення, меж, підстав господарської відповідальності та видів санкцій за вчинені правопорушення у сфері господарювання;
- закономірностей досягнення та реалізації законності і дисципліни в сфері господарювання;
- теоретичних основ щодо правового титулу майна суб'єктів господарювання;
- видів господарських договорів, їх істотних умов та положень щодо порядку

укладання, розірвання та внесення змін і доповнень до господарських договорів;

- порядку здійснення зовнішньоекономічної діяльності суб'єктами господарювання, реалізації інвестиційних проектів;

- засад господарсько-процесуальної діяльності.

вміння:

- аналізувати нормативно-правові акти галузі господарського права;

- розробити або скласти окремі види документів (господарський договір, претензійний лист, позовну заяву, основні положення статуту юридичної особи - суб'єкта господарювання);

- здійснювати аналіз окремих видів правових документів (постанови, накази міністерств та відомств, нормативні акти органів місцевого самоврядування, локальні нормативні акти підприємств та організацій), які встановлюють норми господарських правовідносин;

- розв'язувати юридичні ситуаційні завдання.

способи мислення:

- формування суджень – форми відображення об'єктивної дійсності, яка полягає у ствердженнях наявності або відсутності ознак, властивостей або відносин у господарських правовідносинах;

- пропонування міркувань – низки пов'язаних суджень, спрямованих на те, щоб з'ясувати істинність якої-небудь думки у сфері господарських правовідносин, доведення її або заперечення;

- створення умовиводів – виведення з одного або декількох суджень щодо певних господарських правовідносин;

- генерування понять – пізнання сутності предметів і явищ у межах господарських правовідносин в їх істотних зв'язках, узагальнення їх істотних ознак.

професійні, світоглядні і громадянські якості:

- здатність використовувати знання, вміння та навички для теоретичного та практичного освоєння проблем і перспектив розвитку господарського законодавства та планувати, організовувати, реалізовувати, презентувати відповідні наукові дослідження;

- ґрунтовні знання історичних засад розвитку теорії і практики господарського законодавства України;

- ґрунтовні знання класичного та сучасного наукового інструментарію дослідження соціально-економічних явищ та процесів у господарських правовідносинах;

- здатність організовувати та проводити аналітичні дослідження, використовуючи сучасну методологію та інформаційні технології;

- здатність застосовувати одержані знання з господарського законодавства для формулювання нових теоретичних трактувань і положень, практичних адресних рекомендацій і пропозицій;

- здатність виявляти та розуміти причинно-наслідкові зв'язки між протиправними діями та їх шкідливими наслідками у сфері суспільних відносин, ідентифікувати та оцінювати фактори впливу;

- ґрунтовні знання особливостей, інструментарію, новітніх тенденцій розвитку правової думки та юридичної практики у сфері регулювання господарських відносин.

морально-етичні цінності:

- сформулювати уявлення про моральні цінності людини;

- здатність висловлювати своє судження про роль і значущість моральних цінностей у житті людини;

- формувати вміння аналізувати мотиви та вчинки людей, моделювати та розв'язувати ситуації, пов'язані з виконанням обов'язків у колективі;

- розвивати почуття відповідальності за свій вибір та наслідки вчинків;

- виховувати самостійність, волю, моральність.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 150 годин 5 кредитів ЄКТС.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Тема 1. Поняття та види господарської діяльності.

Поняття і предмет господарського права. Правові відносини, що регулюються господарським правом. Принципи господарського права. Співвідношення загально-правових та галузевих принципів у сфері господарювання. Система господарського права, його основні категорії та інститути. Співвідношення господарського права з іншими галузями права. Співвідношення публічно-правового та приватного регулювання господарських відносин. Джерела господарського права. Поняття, ознаки та принципи господарської діяльності. Види господарської діяльності.

Тема 2. Державне регулювання господарської діяльності в Україні.

Поняття та основні напрями державного регулювання господарської діяльності в Україні. Мета державного регулювання економіки. Тенденції його посилення. Методи державного регулювання господарської діяльності. Основні засади державного контролю у сфері господарської діяльності. Ціноутворення та регулювання цін. Ліцензування господарської діяльності. Державний контроль за дотриманням антимонопольного законодавства. Поняття недобросовісної конкуренції, її прояви на ринку. Відповідальність за порушення антимонопольного законодавства. Законодавство, що регулює відносини у сфері захисту прав споживачів. Державний захист прав споживачів. Правові основи фінансового контролю в Україні.

Тема 3. Суб'єкти господарської діяльності.

Поняття суб'єкта господарювання, його ознаки та види. Суб'єкти господарської діяльності без створення юридичної особи (фізичні особи – підприємці). Підприємства: поняття та види відповідно до законодавства України. Права та обов'язки засновників і учасників підприємств. Установчі документи підприємства. Філії та представництва підприємств. Дочірні підприємства, їх правовий статус. Господарські товариства: поняття та види відповідно до законодавства України. Особливості установчих документів господарських товариств. Функції статутного фонду. Особливості створення та функціонування господарських товариств різних видів. Об'єднання підприємств, їх види та правовий статус. Правовий статус кооперативів. Інші організаційно-правові форми суб'єктів підприємницької діяльності, правовий статус за законодавством України.

Тема 4. Організація господарської діяльності.

Загальна характеристика законодавства, що регулюють порядок державної реєстрації суб'єктів підприємницької діяльності. Порядок і особливості державної реєстрації фізичних осіб – суб'єктів підприємницької діяльності. Особливості реєстрації юридичних осіб. Оформлення документів, необхідних для державної реєстрації. Підстави та порядок внесення змін до установчих документів юридичних осіб. Отримання дозволів на початок роботи. Ліцензування господарської діяльності. Патентування підприємницької діяльності

Тема 5. Припинення господарської діяльності юридичних та фізичних осіб.

Підстави та наслідки скасування державної реєстрації суб'єктів господарювання. Особливості припинення господарської діяльності фізичних осіб. Реорганізація юридичної особи – суб'єкта господарської діяльності. Форми реорганізації. Підстави та порядок ліквідації платоспроможних юридичних осіб. Черговість задоволення претензій кредиторів. Банкрутство суб'єктів господарювання: поняття, суб'єкти, умови порушення справи про банкрутство. Проведення у справах про банкрутство та їх загальна характеристика. Порядок проведення санації. Наслідки визнання боржника банкрутом.

Тема 6. Правовий режим майна суб'єктів господарювання.

Поняття та види правових режимів майна суб'єктів господарювання. Майно як

об'єкт підприємницької діяльності. Склад майна суб'єкта господарювання. Об'єкти майнових прав суб'єктів господарювання. Правовий режим речей. Правовий режим грошей. Правовий режим цінних паперів. Об'єкти права інтелектуальної власності суб'єктів господарської діяльності. Захист майна та майнових прав суб'єктів господарювання.

Тема 7. Загальні положення про договори у сфері господарської діяльності.

Поняття та функції договору у господарській діяльності. Класифікація договорів у сфері господарювання. Порядок укладання, зміна і розірвання господарських договорів. Зміст господарського договору. Підстави та наслідки визнання договорів недійсними і неукладеними. Виконання договірних зобов'язань. Способи забезпечення виконання договірних зобов'язань. Відповідальність за порушення договірних зобов'язань у сфері господарювання. Припинення договірних зобов'язань.

Тема 8. Правове регулювання ЗЕД суб'єктів господарської діяльності.

Правовий статус суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності (ЗЕД). Правовий режим підприємств з іноземними інвестиціями. Система державного регулювання ЗЕД. Тарифне і нетарифне регулювання ЗЕД. Правовий режим ліцензування і квотування експорту (імпорту) товарів (робіт, послуг). Правове регулювання зовнішньоекономічних контрактів. Відповідальність у зовнішньоекономічній діяльності. Захист прав і законних інтересів суб'єктів ЗЕД. Валютне регулювання і валютний контроль. Особливості вирішення зовнішньоекономічних спорів. Міжнародний комерційний арбітраж.

Тема 9. Захист прав та законних інтересів суб'єктів господарської діяльності.

Способи і механізми захисту прав та законних інтересів суб'єктів господарювання. Цивільний, кримінальний, адміністративний і нотаріальний захист прав та законних інтересів суб'єктів господарювання. Розгляд господарських спорів судами загальної юрисдикції. Розгляд спорів господарськими судами. Підвідомчість господарських спорів і компетенція господарських судів щодо їх вирішення. Порядок розгляду спорів господарськими судами. Виконання рішень господарського суду. Особливості розгляду спорів між суб'єктами підприємницької діяльності третейськими судами.

3. Рекомендована література

Основна

1. Булгакова М.А. Господарське право: Навчальний посібник / М.А. Булгакова. – К.: «Прецедент», 2006. – 346 с.
2. Вінник О.М. Господарське право: Курс лекцій / О.М. Вінник. – К.: Атіка, 2005. – 624 с.
3. Жук Л.А. Господарське право: Навчальний посібник / Л.А. Жук, Л.Л. Жук. – К.: Конкорд, 2007. – 400 с.
4. Науково – практичний коментар Господарського кодексу України / Кол.авт.: Г.Л. Знаменський, В.В. Хахулін, В.С. Щербина та ін.; За заг. ред. В.К. Мазутова. – К.: Юрінком Інтер, 2004. – 688 с.
5. Підприємницьке право. Збірник нормативно-правових актів: Станом на 1 вересня 2004р. / Упоряд. В.О. Кузнецов. – К.: ЦНЛ, 2004. – 1273 с.
6. Пилипенко А.Я. Господарське право: Курс лекцій / А.Я. Пилипенко. – К.: «Вентурі», 1996. – 288 с.
7. Хозяйственное право: Учебник / Под ред. В.К. Мамутова. – К.: Юрінком Інтер, 2002. – 910 с.
8. Щербина В.С. Господарське право України: Навчальний посібник / В.С.Щербина. – К.: Атіка, 1999.– 336 с.
9. Щербина В.С. Господарське право України: Навчальний посібник / В.С.Щербина. – К.: Юрінком Інтер, 2001.– 384 с.
10. Щербина В.С. Господарське право України: Практикум / В.С. Щербина. – К.: Юрінком Інтер, 2000. – 270 с.

Допоміжна

1. Бабаларов С. Як скликати і провести загальні збори акціонерного товариства: Посібник / С. Бабаларов. – К.: «Віче», 2005. – 140 с.
2. Вінник О.М. Акціонерне право: Навчальний посібник / О.М. Вінник. – К.: Атіка, 2000. – 544 с.
3. Грушинський І.М. Державна реєстрація суб'єктів підприємницької діяльності / І.М. Грушинський. – Львів, 2000. – 268 с.
4. Дашков Л.П. Комерційний договір: від укладання до виконання / Л.П. Дашков. – К.: Капрал, 1998. – 170 с.
5. Договори у підприємницькій діяльності: Практичний посібник. – К.: Фактор, 1999. – 206 с.
6. Збірник типових договорів. – К.: А.С.К., 1998. – 164 с.
7. Луць В.В. Контракти у підприємницькій діяльності: Навчальний посібник / В.В. Луць. – К.: Юрінком Інтер, 1999. – 560 с.
8. Нікіфоров Г.К. Підприємництво та правовий захист комерційної таємниці : [Навчальний посібник для вищих навчальних закладів] / Г.К. Нікіфоров. – К.: Олан, 2001. – 208 с.
9. Пилипенко А.Я. Очерки акционерного права Украины: Учебное пособие / А.Я. Пилипенко. – К.: Право, 1995. – 69 с.
10. Право власності в Україні: Навчальний посібник / За ред. О.В. Дзери. – К.: Юрінком Інтер, 2000. – 816 с.
11. Саніахметова Н.О. Правовий захист підприємництва в Україні: Навчальний посібник / Н.О. Саніахметова. – К.: Юрінком Інтер, 1999. – 336 с.
12. Типові договори, контракти, статuti: [видання 2-ге, перероблене та доповнене] / М.М. Лядецький, М.І. Хавронюк. – К.: Атіка, 2005. – 632 с.
13. Чернявский А.А. Безопасность предпринимательской деятельности: Конспект лекций / А.А. Чернявский. – К.: МАУП, 1998. – 121 с.

Інформаційні ресурси

1. Верховна Рада України: офіційний веб-портал [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws>
2. Юристконсульт: Народний правовий портал (Коментовані кодекси, науково-практичні коментарі чинного законодавства) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://legalexpert.in.ua/komkodeks.html>
3. PRAVO.BIZ.UA: Юридична бібліотека [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://pravo.biz.ua/>
4. Електронна юридична бібліотека [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://pravo-ukraine.org.ua/resyrsi/biblioteka>
5. Студентський юридичний портал України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://the-law.at.ua/load/juridichna_literatura/41